oktober - december 2006 prijs los nummer € 3,-

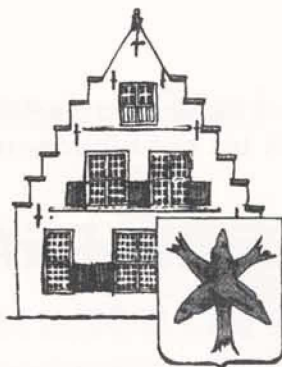

"DE KLINK"

kwartaaluitgave van

GENOOTSCHAP "OUD ZANDVOORT"

"DE KLINK"
Kwartaaluitgave van
GENOOTSCHAP
"OUD ZANDVOORT"
26e jaargang, nummer 104

Adieu Raadhuisplein *(vervolg)*

De toekomstige rooilijn op het Raadhuisplein heeft de nodige reacties losgemaakt. Haarlems Dagblad, de Zandvoortse omroep ZFM en de rubriek "Oog en Oor" van de Zandvoortse Courant schonken de nodige aandacht aan dit onderwerp in het vorige nummer van "De Klink". Vooral op straat werd ik erover aangesproken. Het aantal mailtjes viel mij overigens wat tegen. In hoofdlijnen komen de reacties neer op onbekendheid met wat er staat te gebeuren en adhesiebetuigingen met het door "De Klink" ingenomen standpunt.

Ook werden er vragen aan het college gesteld. Het antwoord was ambtelijk, met andere woorden: je kunt er niks mee of je kunt er alle kanten mee op. Zouden er soms al onderhands toezeggingen gedaan zijn?

"De Klink" gaat over oud Zandvoort en is niet het aangewezen platform voor publicatie van toekomstige bouwplannen. Wanneer echter (het aangezicht van) ons dorpshart door een "steeninfarct" getroffen dreigt te worden willen wij u vooraf daarop attenderen. Het gaat erom dat deze historische plek een ruim dorpsplein blijft. Het Raadhuisplein heeft voor dorpsgenoot en toerist een sociale en representatieve functie en deze dreigt nu geheel vercommercialiseerd of zomaar verkwanseld te worden. Daarnaast dient ons raadhuis niet weggemoffeld te worden achter het zoveelste horeca-etablissement. Een duidelijk voorbeeld van deze verontrustende ontwikkeling is de nieuwbouw aan de Hogeweg. Komend uit de Zuiderstraat had men tot voor kort een prachtig uitzicht over o.a. de Poststraat, het groen, de protestantse kerk en Kerkplein. Nu wordt er een hoog appartementencomplex gebouwd en weg is het uitzicht: je kijkt tegen een stenen muur. Op diezelfde Hogeweg, eens dé entree naar Badhotel en strand, worden meer en meer hoge appartementencomplexen gebouwd (+ gepland). Hierdoor ligt deze weg nu al vroeg in de middag voor een groot deel in de schaduw. Hoezo, badplaatssfeer? Zoiets moet bij het Raadhuisplein voorkomen worden.

Het lijkt erop dat iemand een passer heeft genomen, de punt in het hart van de rotonde heeft geplaatst, een cirkel getrokken heeft en vervolgens vond, dat de rest volgebouwd moet worden, want zo krijg je een mooie ronde afbakening van een plein....en geld in het laatje. Misschien wordt het mooi, maar de schaal is niet passend in ons dorp. Wie goed gekeken heeft naar de afbeeldingen op pagina 3 van het vorige nummer heeft natuurlijk gezien dat de ruimte bij kaashuis Tromp ook geheel opgevuld gaat worden.

Via deze uitgave van het Genootschap Oud Zandvoort wil ik onze bestuurders - of ze nu in de raad zitten of oppositie voeren – met klem vragen zich er rekenschap van te geven dat je het hart van ons dorp niet zomaar kunt volbouwen. De functie van een ruim en gezellig ontmoetingsplein voor eenieder (zonder verplichte consumptie) dient voor nu en latere generaties gehandhaafd te worden. Het mag niet zo zijn dat de generaties na ons het nog lang zullen hebben over die stedenbouwkundige misser.

Peter Bluijs
Hoofdredacteur
p.bluijs@hetnet.nl

Bij de voorplaat

Dit keer geen historische foto op de omslag van "De Klink", maar een afbeelding van het prachtige schilderij "Der Leierkastenmann von Zandvoort". Het is geschilderd door Fritz von Uhde in 1883. Meer hierover kunt u lezen en bekijken vanaf pagina 12. Het artikel – en alle andere publicaties in de serie "Zandvoort op linnen" - is van de hand van Anne Marion Cense.

Peter Bluijs

**Het bestuur van het Genootschap "Oud Zandvoort"
nodigt u uit tot het bijwonen van de**

"GENOOTSCHAPSAVOND"

op vrijdag 3 november 2006

De avond zal zoals gebruikelijk gehouden worden in gebouw "De Krocht".
De zaal is open om 19.15 uur.
Vanaf die tijd kunt u genieten van een doorlopende
diavoorstelling over het Zandvoort van vroeger.

20.00 uur:	Welkomstwoord door voorzitter G.A. Cense
20.10 uur:	"De Del van het Schuitengat" over het belang voor Zandvoort van het Schuitengat en de (sande)Voorde. presentatie: Ger Cense
21.15 uur:	Pauze (waarin nog loten te koop zijn)
21.35 uur:	Verloting
21.45 uur:	Zandvoort in de vorige eeuw, deel 5. Er zullen onder andere filmbeelden vertoond worden van de spoorlijn, de Kennemer Golf & Country Club, de stranding van de C.A. Banck, Heiligers Banket, het Dolfirama, de Reddingsbrigade en vele andere items. De filmbeelden zijn gecompileerd en bewerkt door Cor Draijer uit ter beschikking gesteld privé-materiaal en nog niet eerder vertoond door het GOZ.
22.15 uur:	Sluiting.

"Bij het Schuitengat omstreeks 1900", foto gemaakt door de bekende fotograaf Jan Zeegers

Genootschap "Oud Zandvoort" en de Openbare Bibliotheek presenteren:

De Bomschuiten Bouw Club verhaalt de BomHistorie

Dinsdag 14 november 2006 om 14.30 uur in de bibliotheek. De toegang is gratis.

"Hoort, burgers, hoort!"

Reacties van lezers

door Peter Bluijs

Baaltje Rubber

'De Klink', nummer 102, pagina 16

Jutter en beheerder van het bekende Jutters Mu-Zee-Um, *Wim Kruiswijk*, meldt dat het Mu-Zee-Um in het bezit is van het baaltje rubber waar genoemd artikel over gaat. Hij ontving het in mei 2000 van Bram Krol (destijds beheerder van Museum Zandvoort), omdat hij vond dat zoiets meer passend is in het Jutters Mu-Zee-Um. Er was bij het baaltje latex (ruw rubber) een notitie dat het "in de vroege jaren vijftig" van het strand is gehaald. Tussen de notitie op het briefje en de vondst van het baaltje in desbetreffend artikel zit 10 jaar. Wim Kruiswijk is natuurlijk nieuwsgierig of het hier nu wel of niet om het genoemde stuk rubber gaat. Wie hem daarover meer kan vertellen is van harte welkom. Het baaltje rubber ligt ter bezichtiging in het onlangs geheel vernieuwde en uitgebreide Mu-Zee-Um.

Op zoek naar....

'De Klink', nummer 103, pagina 13

Onder het kopje 'De Klink' is op zoek naar ....' deden wij een oproep voor enthousiaste en geïnteresseerde dorpsgenoten die het Genootschap kunnen versterken. Daar had moeten staan "Het Genootschap Oud Zandvoort" is op zoek naar...

Wegens de groeiende interesse in oud Zandvoortse aangelegenheden en de verdere digitalisering van beeldmateriaal kunnen we best wat handen extra gebruiken.

Denk er eens over na, bel (of mail) onze secretaris om te kijken wat u voor oud Zandvoort kunt betekenen. Het is een leerzame en gezellige tijdsbesteding.

Tot ons genoegen heeft een aantal zich reeds aangemeld, echter er is genoeg te doen, dus ook u bent van harte welkom.

Claes Jansz. Visscher II

'De Klink', nummer 103, pagina 19

"Op de plaat van de "Seylende Windwagen" staan twee van deze voertuigen met opbollende zeilen,

waarbij, ook door de ruiters die erop te zien zijn, de indruk wordt gewekt, dat de wagen(s) naar links rijden.
Omdat de toeschouwers op het duin staan en op zee (achter de wagens) een aantal vaartuigen te zien is, lijkt het mij toe dat de wagens in zuidelijke richting rijden en dus niet van Scheveningen naar Petten. Of de tekst klopt niet geheel met de afbeelding of de voertuigen arriveren weer op de plaats van vertrek."
De heer *F. Henrion Verpoorten* is nieuwsgierig naar de juiste lezing.

Gertenbach 50 jaar!

'De Klink', nummer 103, pagina 21
"Het artikel over de Gertenbachschool riep herinneringen op bij mij in Canada. Ik heette toen *Agaath Bol - nu Kemp* - en ik woon al sinds vele jaren in Surrey British Columbia, Canada. Ik behoorde tot de eerste klas die eindexamen deed. Er moeten nog foto's zijn van die klas. Er waren 14 leerlingen en allen behaalden het diploma; dit na een auto-ongeluk met onze mini schoolbus toen we op weg waren naar het oosten van het land.
Ikzelf ben naar Canada geëmigreerd en heb 35 jaar lesgegeven op de lagere school, *van grade five* tot *seven*.
Met sommige Zandvoorters heb ik nog contact, maar ik zou graag in contact komen met enige oud klasgenoten of leerkrachten van weleer. Hopend iets terug te horen."
A.P. Kemp, 18031 64A Ave, Surrey, B.C,V3S 7K1, Canada.
mail: a.kemp@telus.net

Joop van Nes jr. mailde dat een aantal docenten meerdere vakken onderwees: de heer Keizer gaf ook boekhouden, staatsinrichting, handelskennis en bedrijfsrekenen. De heer Karst gaf tevens geschiedenis en de heer Mulder Engels. Sinds vorig schooljaar heet de school officieel "Wim Gertenbach College".

Kleuterschool W.H. Suringar

'De Klink', nummer 103, pagina 25
Klasgenoten op desbetreffende foto, *Fred Schilpzand en Evert Koper (uit Lisse)*, stuurden een aantal nog niet bekende namen in:
Bovenste rij, 3e van links, Wim Hollenberg. 5e van links, Mieke Mulder. 3e jongetje van rechts is Hans Bouwland. Derde rij, 1e van links, Coby Ottenbros. 4e van links, Thera Nijssen. Tweede rij, 1e van links, Jan Henkeshoven en 2e van rechts is Frits Ottenbros.

Groet uit Canada

Genootschapsavond van 10 maart j.l.
Uit Canada ontving het Genootschap per mail van *Jan Balledux* en zijn vrouw een woord van dank voor de bijzonder gezellige Genootschapsavond van begin maart.

Elders in dit blad leest u het verhaal van de Zandvoortse Korfbalvereniging. Van *Rudi Bisenberger* uit Jamaica ontvingen wij gepubliceerde foto en broer *Aad*, wonende in Toronto, Canada zette de namen erbij (zie pagina 10 en 11).

Het zwembadtegeltje

Zandvoort had in de jaren zeventig een schitterend zwembad, gelegen aan de Vondellaan 57. Over 'De Duinpan' met een 50 meter buitenbad, springtoren van 10 meter, buitenverlichting, enz., enz., valt veel te vertellen. De Zandvoortse bevolking kon destijds een financiele bijdrage leveren door het kopen van een tegeltje, waarop je je naam kon laten zetten. Zeer veel Zandvoorters, instellingen en bedrijven hebben er een of meerdere besteld. De actie was een groot succes.
De tegeltjes werden gebruikt voor betegeling van de muren in het binnenbad. En als je ging zwemmen keek je altijd even trots naar "jouw" tegeltje. Na verkoop van het zwembad aan een commercieel bedrijf is helaas de tegelwand afgebroken.
Het Genootschap is nog in het bezit van een exemplaar en vraagt de rechtmatige eigenaar zich te melden.

Interieur bakkerij M.J. Balk, 1965

Bakker Balk

Interieurfoto's van zaken in Zandvoort zijn schaars. Men dacht er zelden aan, er moest gewoon gewerkt worden.
Onlangs ontving ik van *Corrie Balk* een aantal interieurfoto's van bakkerij M.J. Balk, sinds september 1934 gevestigd aan de Hogeweg 27. De sfeervolle opname dateert uit 1965 en is gemaakt ter gelegenheid van de heropening (na een grondige verbouwing).
In april 1974 werd de nieuw gebouwde bakkerij (aan de overkant) door Gerard en Jaap Balk (zonen van de oprichter) in gebruik genomen. Het pand "aan de overkant op nummer 28" bestaat ondertussen ook al niet meer: daar werd het appartementencomplex "Residence Phoenicië" gebouwd.
In de voormalige winkel (nr 27) opende op 16 mei 1974 MP ("Mon Petit") Coiffures van de bekende kapper Joop haar deuren.

Foto's uit Nieuw Zeeland

Klassefoto van de MULO, school A (gelegen aan de Hogeweg), 3e klas, gemaakt op 25 oktober 1946. Helaas zijn de namen hem niet bekend; de inzender Taeke Laurier staat op de achterste rij, geheel rechts.
Kunt u ons helpen met de namen van zijn klasgenoten?

Dat Zandvoorters over de hele wereld uitgewaaierd zijn is een bekend gegeven. Een paar honderd ex-dorpsgenoten zijn lid van het genootschap. We stellen het bijzonder op prijs dat zij nu via het

De stranding van het Zweedse stoomschip de "C.A. Banck" (gebouwd 1913) op het strand van Bloemendaal, op 1 maart 1949. De reddingboot van Zandvoort, de C.A.A. Dudok de Wit, haalde in 2 tochten 17 personen van boord. Het schip is vlotgetrokken op 28 juli 1949 er daarna als schroot verkocht.

onvolprezen medium internet in staat zijn hun Zandvoortse archief te delen met ons.
Taeke Laurier mailde uit Christchurch, Nieuw-Zeeland, een aantal opnames, waarvan wij er graag twee publiceren.

Zeestraat

Suzan Laan is geboren, getogen en nog steeds wonend in het pand Zeestraat 50. Zij is erg geïnteresseerd in de historie van dat pand, maar verder dan de wetenschap dat haar grootouders er ergens in de 30-er jaren waren ingetrokken kwam ze niet. Totdat er dit voorjaar ineens twee Canadese dames voor haar deur stonden. De oudste, een zeer kwieke en spraakzame dame van 92 jaar, vertelde dat haar vader opdrachtgever was geweest voor de bouw van deze vier huizen (Zeestraat 50 t/m 56). Zij – met als meisjesnaam Bierenbroodspot - was geboren in het pand Zeestraat 60, nu bekend als de vervallen boetiek Bonbon (en in de nabije toekomst als kleinschalig appartementencomplex). Ze verhaalde over de functie van deze huizen. In het begin werden ze – volledig ingericht - alleen gebruikt voor de zomerverhuur. De rest van het jaar stonden ze leeg. Ook vertelde ze over de viswinkel van haar vader in Haarlem (hoek Houtplein), waarin hij het Zandvoorts wapen had laten verwerken (dat nog steeds zichtbaar is). Dankzij deze bezoekers weet Suzan Laan nu iets meer over de historie van de zg "Engelse huizen". Wie

Zeestraat 50 t/m 56

Zeestraat 60, nog als woonhuis, met veranda.

haar nog meer over deze panden kan vertellen is welkom.

Opsporing verzocht....

Via *Soelgani Amiranasjvili*, ontvingen wij uit Gregorië het verzoek voor een oproep. Wat wil het geval, de gedurende de Tweede Wereldoorlog in Zandvoort gelegerde Rezo Natsarashvili heeft hier een relatie gehad met een Zandvoortse vrouw. De zoon van Rezo, Raul(i) Natsarashvili, weet van het bestaan van deze vrouw en ook, dat uit deze relatie twee kinderen zijn voortgekomen. Rezo heeft ingekwartierd gezeten op een boerderij, waarschijnlijk net buiten Zandvoort. Nadat Rezo naar Texel moest, heeft hij meegedaan met de Texelse opstand, die hij heeft overleefd. Na de bevrijding heeft de Zandvoortse vrouw nog een tijdje op Texel gewoond, samen met Rezo. Toen de Georgier weer terug moest naar zijn land, overkwam hem kort na zijn terugkomst een verschrikkelijk ongeluk; hij werd getroffen door de bliksem en overleed direct. De Zandvoortse vrouw heeft nog diverse malen brieven geschreven, maar Georgier Rezo Natsarashvili was al getrouwd in zijn vaderland en zijn vrouw kon niet veel met de brieven. De zoon is inmiddels van alles op de hoogte, heeft de brieven teruggevonden en is al enige tijd op zoek naar zijn halfbroers of halfzusters. Wie weet over wie het gaat? Reacties zullen, indien gewenst, discreet worden behandeld. U kunt hiervoor bellen met Cor Draijer op 023-5273730.

In het boek "Texel, Nederlands laatste slagveld", staat o.a. de wordingsgeschiedenis van het 822ste Georgische bataljon, dat in september 1943 in Zandvoort gelegerd was. Geschreven door J.A.C. Bartels en W. Kalkman, Walburg Pers, ISBN 906011.016.1. Waarschijnlijk alleen antiquarisch verkrijgbaar.

Soelgani Amiranasjvili

Opname ter hoogte van de Nicolaas Beetsstraat en Van Lennepweg.

Korfbalvereniging SWIFT

Alweer enige tijd geleden werd er in Zandvoort korfbal gespeeld. De geschiedenis van deze vereniging gaat terug naar 20 april 1912, toen er moeite werd gedaan om te komen tot de oprichting van een korfbalvereniging middels een krantenadvertentie. Het korfbalspel is van Amerikaanse oorsprong en is in 1891 bedacht door ene James Naismith uit Springfield, Massachussets, die ook het basketballen had geïntroduceerd. Doordat schoolhoofden het basketballen als een te ruwe sport zagen voor dames, kwamen ze met aangepaste regels en een veld dat uit drie delen bestond. Zo is het niet toegestaan om van het ene naar het andere deel te lopen met de bal, waardoor het samenspel onderling bevorderd wordt. Het komt dus op behendigheid aan en niet op snelheid. De promotie van het spel in Nederland gaat terug naar het jaar 1902, toen er een cursus werd gegeven die bijgewoond werd door ene heer N. Broekhuizen, die nu de nestor wordt genoemd van de korfbalsport in Nederland. Al gauw werden de regels aangepast, zodat mannen en vrouwen samen deze sport konden beoefenen in teamverband. In juni 1903 werd de Nederlandse Korfbalbond gevormd, waar zeven verenigingen zich bij aansloten.

In 1909 werd er in Zandvoort al sporadisch korfbal gespeeld, tijdens festiviteiten zoals Koninginnedag en pas op 8 juni 1912 werd de Zandvoortsche Korfbalvereniging "SWIFT" een feit: een vergadering in het "Wapen van Haarlem" (destijds gelegen in de Schoolstraat) voor de verkiezing van een bestuur en de bespreking van het reglement bekrachtigd door de mensen van het eerste uur. Leden boven de 15 jaar betaalden 5 gulden contributie per jaar en de junioren 4 gulden. Verder kon men nog donateur worden voor een bedrag van minimaal 1 gulden en begunstiger voor een bedrag van minimaal 50 cent. Tot voorzitter werd de heer Hermse gekozen en als overige leden in het bestuur de dames N. van der Mije en C. van Keeren en de heren Wiener en Van der Mije. Aan de Oosterstraat was een speelveld dat het SWIFT-terrein werd genoemd en er was tevens een speelveld op het terrein tussen De Krocht en de spoorbaan van de E.S.M.

Eerste wedstrijd

Op 13 oktober 1912 vond het eerste korfbaltoernooi van Zandvoort plaats. De kleuren van de vereniging waren groen-wit. Tot 1913 speelde men in de korfbalcompetitie maar van de periode 1914-1933 ontbreekt ieder korfbalnieuws. Pas op 5 augustus 1934 werd er weer een propagandawedstrijd gespeeld bij het Noorderbad en werden er flyers uitgedeeld ter promotie van de korfbalsport. In 1935 werd er weer een poging gedaan om mee te doen in competitieverband, nu onder de naam "Z.K.C. Zandvoort". Het minimumaantal leden om toegelaten te kunnen worden tot de korfbalbond was op 15 gesteld en belangstelling was er voldoende: met twee teams van 12 spelers schreef de Z.K.C. zich in. Op 18 september 1935 werd er een buitengewone ledenvergadering gehouden in café Diemer aan het Kerkplein. De eerder gehouden propagandawedstrijden werden als zeer geslaagd bestempeld en men begon weer mee te doen aan de competitie. Het toenmalige gemeentebestuur werkte niet echt mee om van de korfbalvereniging een succes te maken. Materiaal van school "D" mocht in de zomermaanden, toen de school toch dicht was, niet in bruikleen worden genomen en er mocht geen circulaire worden verspreid onder de jeugd, terwijl de toenmalige schaakclub dit wel mocht. Dit gaf enige wrijving. Gevolg was het ontbreken van een aspirantenteam en na een jaar verdween de vereniging weer uit de competitie. De recessie van de jaren '30 en ook de Tweede Wereldoorlog zorgden ervoor dat korfbal slechts een herinnering bleef.

Herstart

Ruim 16 jaar later, op 19 maart 1952, werd er op initiatief van het bestuur van de speeltuinvereniging "Kindervreugd" weer een korfbalvereniging opgericht. De oprichtingsbijeenkomst was zeer druk bezocht en de contributie werd gesteld op 15 cent per week (is 7,80 gulden per jaar).
Het bestuur bestond uit voorzitter A. van Breukelen, de heer S. Termaat als secretaris, de penningmeester was mej. B. Drommel en de commissarissen waren mej. R. Mooy en de heer W. Bos. De trainer was de heer Veenman. In 1954 kwam er een aspirantenteam van de grond en in 1955 speelde de korfbalvereniging zijn wedstrijden op "Duintjesveld". Een jaar later ontstond er bijna ruzie tussen het bestuur van de Z.K.C. en het bestuur van de speeltuin "Kindervreugd". Op een jaarvergadering in

SWIFT

Zomerlust waren beiden partijen aanwezig. Inzet waren de spullen van de speeltuinvereniging, die niet waren teruggegeven. Verder had de Z.K.C. zichzelf opgeheven en was er een nieuwe korfbalvereniging gesticht op 3 januari 1956 met de naam "Z.K.C. Zandvoort", met hetzelfde bestuur als de 'oude' vereniging. De nieuwe verenigingsnaam was dus dezelfde als waarmee het korfballen in Zandvoort ooit was begonnen.

De spullen werden teruggegeven en de nieuwe vereniging ging vol goede moed de volleybalcompetitie in. In 1958 besloot het Z.K.C.-bestuur om een onderafdeling "basketbal" op te richten.
In 1959 werd er voor het eerst een korfbaltoernooi in Zandvoort georganiseerd, waaraan alle scholen van Zandvoort meededen. Met enige trots, omdat de organisatie van die dag uitstekend was, reikte Z.K.C.-voorzitter de heer P. de Cock (inderdaad, met c-o-c-k...) de prijzen uit in de kantine van Duintjesveld aan de winnende teams.
De vereniging bleef, voor zover we kunnen nagaan, tot 1967 in competitieverband spelen.
Mocht u aanvullende info hebben betreffende de korfbalvereniging (zoals de herkomst van de naam SWIFT), dan hoort de redactie dit graag van u.

Cor Draijer

1. Sjaan Ekels
2. Jan Termaat
3. Wim de la Court
4. Rob Loos
5. Rudi Bisenberger
6. Ab Termaat
7. Dick Drost
8. Henk Laurier
9. Ans van de Moolen
10. Krijna Loos
11. Annie Koper
12. Nel Keur
13. Ada Strijder
14. Ria Keizer

Deze foto komt uit de verzameling van Ruud Bisenberger (Jamaica), waarna Aad Bisenberger (Toronto, Canada) er de namen van de spelers bij plaatste.

Fritz von Uhde (1848-1911) in Zandvoort

Van 21 augustus tot 18 september 1882 verbleef Uhde voor een kuur in het vissersdorp Zandvoort. In de briefwisseling met zijn vrouw, Amalie Endres, aan wie hij in deze periode in totaal 30 brieven schreef, vertelde hij niet alleen over zijn dagelijkse kuurbaden in de zee, maar vooral over zijn zoektocht naar geschikte onderwerpen voor zijn schilderijen. Naast het Oude Mannen- en Vrouwenhuis, de visafslag, waren het hier in het bijzonder de visserskinderen, die hem fascineerden.

Op advies van de dokter naar Zandvoort

In zijn brieven staat te lezen dat hij naast het doktersadvies ook op aanraden van zijn Duitse collega Max Liebermann besloten had de nazomer van 1882 in Zandvoort door te brengen. Zo schrijft Liebermann in 1911 aan Gustav Paulli, de directeur van de Kunsthalle te Bremen: 'Zeer zeker heb ik Uhde Zandvoort, dat ik al in 1875 had bezocht, aanbevolen, en hij had daar die studie van de orgelman [...] geschilderd. Maar we zijn nooit samen in Zandvoort geweest. Uhde heeft mijn schilderijen en studies (van Zandvoort) in München gezien en hij is daarna naar Zandvoort gegaan.'
Uhde verblijft tijdens zijn kuur in een hotel (waarschijnlijk Badhotel Von Kaufmann) waar hij niet erg tevreden over is. Hij omschrijft het hotel als groot en met een slechte service, omdat er geen bel op zijn kamer aanwezig was. In zijn torenhoge kamer regende het tijdens de storm in de nacht van 24 augustus ook nog in, waardoor hij niet kon slapen. 'Het lijkt pure geldklopperij te zijn,' schrijft Uhde. Het eten is er echter wel goed maar hij vindt het gênant om alleen onder de vele vreemden te zijn. Hij schrijft verder dat er weinig elitaire gasten in het hotel zijn. '[...] het verschrikkelijkste zijn de Duitsers, vooral de Pruisen. Enkele vooraanstaande Hollandse families met een grote kinderschare. In de kuurlijst wordt nog de naam van Hertog von Koburg-Gotha met gevolg genoemd, maar of hij er is, weet ik niet.'

Wandelen door het dorp

Voor zijn kuur neemt Uhde bijna elke ochtend een verfrissende 'duik' in zee. Na zijn ontbijt in het hotel maakt hij een wandeling langs het strand of door het pittoreske dorp Zandvoort, op zoek naar onderwerpen voor zijn schilderijen. In zijn brief van 25 augustus 1882 schrijft hij over zijn tweede kuurbad in zee, dat hem bijna de adem benam omdat het zeewater maar 12 graden was en hem niet de helende warmte gaf zoals de reisgids dit had beloofd.
Omdat hij niet tevreden is over het hotel, besluit hij de dag ervoor op zoek te gaan naar een andere behuizing. Tijdens deze zoektocht wordt hij betoverd door de schilderachtigheid van het dorp Zandvoort. Hij schrijft: 'In het dorp zijn een heleboel leuke gemoedelijke huisjes, die kamers verhuren [...] Gisteren in de namiddag, heb ik urenlang door het dorp gelopen en heb prachtige plaatjes gezien, ieder huis met zijn bewoners is schilderachtig [...]. Ik heb zoveel gezien dat ik wel jarenlang schilderen kan. [...] De kleding (van de bewoners) is werkelijk prachtig, heel kleurrijk, er is niets mooiers en kleuriger denkbaar. Ook zijn er veel oude gebouwen, zoals die op de Oudhollandse schilderijen voorkomen. De vegetatie is ook heel oorspronkelijk, een paar kleine bomen, al helemaal kaal, en lage bebossing. [...] Ik heb mijn oog op een paar huizen laten vallen maar heb nog geen beslissing genomen. Ik ga nu af op de uitstraling van de ramen. [...] Er wordt nog veel gebouwd, volgend jaar kan men er niet meer om heen en wordt het hier net zo duur als in Scheveningen. Zodra ik in het dorp woon, merk je niets meer van die akelige hotels.'

'Fischerkinder in Zandvoort'

Vanwege het aanvankelijk slechte weer is Uhde gedwongen om eerst binnenshuis te schilderen. Van de burgemeester kreeg hij toestemming om in het Oude Mannen- en Vrouwenhuis te mogen schilderen (zie *De Klink*, 23 jr. (2003) nr. 91). Na een week in het oude, bedompte en stinkende huis te hebben gewerkt, besloot hij zijn inspiratie in de frisse buitenlucht te zoeken. In eerste instantie had hij de visafslag als nieuw thema voor ogen, maar de schilderachtigheid van de kinderen die voortdurend nieuwsgierig om hem heen dromden, fascineerde hem toch het meest. Vanaf dat moment concentreerde hij zich op het maken van studies van kinderen. 'Ik ben vastberaden om van alle eigenaardige kinderen studies te maken, die eigenlijk het schilderachtigst en mooiste hier zijn, en ik denk dat ik daar de hele week mee bezig ben,' schrijft Uhde in een brief op 9 september. Hij

hoopt 'dat daar nog goed materiaal voor een schilderij uit komt.'
In de daaropvolgende dagen ontwikkelde Uhde het idee voor het schilderij *Fischerkinder in Zandvoort* (Visserskinderen in Zandvoort). 'Ik heb een visserskind in de kleine binnenplaats achter mijn huis als model neergezet en ik ben bijna klaar met het schilderen van haar. Ik wil op hetzelfde doek nog een kind schilderen met de binnenplaats als achtergrond. Ik heb vandaag werkelijk iets uitzonderlijks gemaakt, zoals waarschijnlijk niemand eerder; het werken in de open lucht, in de fijne luchtige kleuren ligt mij goed.' Het ongeduld van de kleine meid bracht voor Uhde enige moeilijkheden met zich mee. Niet alleen het meisje, maar ook de andere modellen waren het duidelijk niet gewend om te poseren. 'Een echt schilderij kan mijn doek niet worden, hoogstens een conglomeraat van studies, toch hoop ik dat hier iets bruikbaars uit voort kan komen.'
In plaats van de hele compositie in één keer in grove lijnen op te zetten, werkte Uhde figuur voor figuur uit. Daarnaast maakte hij een twintigtal losse studies van kinderen in de buitenlucht, waarvan hij er een aantal gebruikte voor *Fischerkinder in Zandvoort*.
Met deze studie geeft Uhde een rustig beeld weer van het vissersmilieu. Het meisje rechts op de voorgrond is geheel in haar breiwerk verdiept, een tweede had het naaldwerk reeds neergelegd en kijkt melancholisch uit het schilderij. Alleen het kleine meisje naast haar schijnt schuchter de schilder aan te kijken, terwijl de overige meisjes links alles toevallig gade lijken te slaan. De oneffenheden in het plaveisel leiden naar de schutting in de achtergrond, waar zwarte sokken overheen hangen, een meisje touwtje springt en een ander bezig is met naaldwerk.
Het schilderij *Fischerkinder in Zandvoort*, dat Uhde nog net voor zijn vertrek uit Nederland kon voltooien, is het eerste doek van de

Fritz von Uhde, *Fischerkinder in Zandvoort*, 1882, olie op doek, 60,2 x 80,2 cm, Österreichische Galerie Belvedere, Wenen.

In Memoriam

Arjan Nawijn *(1912 – 2006)*

In zijn woonplaats Amstelveen is op 2 augustus 2006, op 94-jarige leeftijd, oud-burgemeester Nawijn overleden. Arjan Nawijn was in de periode 1966 – 1977 burgemeester van Zandvoort.
De heer Nawijn was niet alleen een kundig bestuurder: hij liet zich ook op cultureel gebied in Zandvoort niet onbetuigd. Zo behoorde hij in 1977 tot de groep initiatiefnemers van het Cultureel Centrum (thans het Zandvoorts Museum) aan het Gasthuisplein, dat hij op 18 juni 1977 officieel opende.
Burgemeester Nawijn werd bij Koninklijk Besluit van 20-04-1976 benoemd tot Ridder in de Orde van Oranje-Nassau en bij zijn afscheid in 1977 ontving hij de Erepenning van de gemeente. Tevens werd hij door het bestuur van de KNRM onderscheiden met de Grote Zilveren Gedenkpenning van de Maatschappij als dank voor zijn grote betrokkenheid bij het werk van de reddingboot. Hij ging diverse malen mee als "opstapper" bij oefentochten, waarvoor de plaatselijke commissie hem onderscheidde met de titel 'ereopstapper', een eretitel die tot op dit moment alleen aan Nawijn is verleend.
Op zijn verzoek werd een afscheidscadeau van de bevolking bestemd voor een fonds waarmee het carillon in het torentje van het raadhuis kon worden gerealiseerd.
Ook na zijn pensionering bleef hij tot op hoge leeftijd geïnteresseerd in het wel en wee van ons dorp.
Begin dit jaar mocht ondergetekende hem, namens het Genootschap, nog het "Straatnamenboek" overhandigen, waarvoor hij grote interesse toonde en waarmee hij zeer verguld was.
Ons medeleven gaat uit naar zijn echtgenote en kinderen.

Namens het Bestuur, *G.A. Cense, voorzitter*

Duitse schilder dat hij in de open lucht schilderde. Tot die tijd had hij uitsluitend in zijn atelier met professionele modellen gewerkt en in Zandvoort had hij een kamertje in het Oude Mannen- en Vrouwenhuis op doek vastgelegd. Met de *Fischerkinder in Zandvoort* had Uhde in navolging van zijn collega Max Liebermann een nieuwe werkwijze ontwikkeld en gelijktijdig een eigen thema gevonden.

'Der Leierkastenmann kommt!'

In de winter van 1882/1883 maakte Uhde in zijn atelier in München een tweede versie van het bovengenoemde schilderij met enkele variaties. Hiervoor gebruikte hij zijn Zandvoortse schetsen als ook enige klederdrachtstukken die hij uit Zandvoort had meegebracht. Voor dit grote schilderij vervaardigde hij nog meer modeltekeningen, zoals blijkt uit de drie schetsboekbladen met hierin studies van hoofden, handen en figuren, die zich in zijn nalatenschap bevinden.

Uit het schilderij *Fischerkinder in Zandvoort* kwam een nieuw werk voort met als onderwerp een gebeurtenis, die destijds bij de kinderen voor veel beroering zorgde: de komst van de orgelman! Het verhaal speelt zich af op dezelfde binnenplaats waar Uhde de Zandvoortse visserskinderen vastlegde. Terwijl de kinderen in het vorige besproken doek vrij statisch zijn geportretteerd, komt hier opeens beweging in de figuren. De veroorzaker van die beweging is de orgelman, die zich in de studie al had aangekondigd – zijn zwarte pet stak net boven de schutting uit – en nu door de geopende tuindeur in de achtergrond te herkennen is. Een aantal figuren uit de studie is voor dit schilderij gebruikt. Zo zit het meisje rechts nog steeds verzonken in haar breiwerk alsof zij de klanken van het draaiorgel nog niet heeft gehoord. Naast de regenton staat een lege stoel met hierop een zwarte sok met breinaalden. Het melancholische meisje heeft plaatsgemaakt voor de aardappelschilster, die zo snel opspringt dat een paar schillen uit haar schotel vallen. Terwijl het meisje met het hullenhoedje (links) kalm tegen de schutting leunt en het meisje met de roze strik op haar hoed (ook te herkennen in de studie) nog rustig doorbreit, springt het meisje naast haar van de bank af om de orgelman tegemoet te lopen. Ook het meisje met de rode jurk, die haar pop op de grond heeft laten vallen, rent samen met de andere meisjes naar de straat waar een paar kinderen nieuwsgierig met de hoofden over de schutting kijken. De op de grond gevallen pop en de vooruitschietende kip onderstrepen de hectiek.

Uhde stuurde dit zonnige genretafereel, bekend als *Der Leierkastenmann kommt!,* in voor de Salon in Parijs van 1883. Het werd beloond met een eervolle vermelding. Uhde was ervan overtuigd dat hij, als hij Fransman was geweest, een gouden medaille zou hebben gekregen. Hij troostte zich echter met de gedachte dat hij op de Salon na Liebermann de tweede Duitser was, die een eervolle vermelding kreeg.

'Der Leierkastenmann von Zandvoort'

Nog in hetzelfde jaar, 1883, maakte Uhde in zijn atelier in München het kleine schilderij *Der Leierkastenmann von Zandvoort* (zie omslag: olie op paneel, 47 x 36 cm, Alte Nationalgalerie, Berlijn), als vervolg op het hiervoor genoemde schilderij. Het geeft een blik op de gebeurtenis achter de schutting: de orgelman met dansende kinderen in de straat. Verschillende figuren uit de *Fischerkinder in Zandvoort* zien we in dit beeld terug. Op 25 augustus 1882 schrijft Uhde: 'Gisteren was er een orgelman en rondom de toegestroomde mensen stonden kleine, grappige kinderen die met elkaar in een kring om de volwassenen heen dansten. Hun kleding was schitterend, vooral die van het kleine kind dat een rode jurk met zwarte kousen en een witte muts droeg. Met in de achtergrond de kleine huisjes met de oude, in het zand verzonken, ramen, die op voethoogte van de straat liggen.'

Het is vooralsnog niet bekend waar deze huisjes in Zandvoort zich bevonden. De locatie van de binnenplaats, die zich bevond achter het huis waar Uhde logeerde nadat hij uit het hotel was vertrokken, is ook onduidelijk. In een van zijn brieven schrijft Uhde dat hij, wanneer hij naar buiten keek, een waterpomp zag. Op het schilderij *De Rozenobelstraat* van Max Liebermann (zie *De Klink*, 24 jr. (2004) nr. 96). staat één van de openbare pompen die destijds in het dorp waren te vinden. Maar elders in het dorp stonden er ook pompen.

Vanwege het slechte weer, het 'akelige' hotel en de miscommunicatie met de oude lieden in het Oude Mannen- en Vrouwenhuis, was Uhde aan het begin van zijn verblijf niet echt positief over Zandvoort. Hij betreurde het zelfs, dat hij het advies van de dokter had opgevolgd. Maar nadat het weer was opgeklaard en hij de leuke en grappige visserskinderen met hun prachtige en kleurrijke kleding in het dorp had ontdekt, was Uhde helemaal verkocht en schreef hij op 11 september 1882 het volgende: 'Ik ben nu toch blij dat ik de reis heb gemaakt [...]. Wanneer er niets tussen komt, geloof ik, dat wij volgend jaar, als God het wil, enige maanden hier zullen verblijven.'

Drs. Anne Marion Cense

Met dank aan Ans Cense.

Fritz von Uhde, *Der Leierkastenmann kommt!*, 1883, olie op doek, 90 x 151 cm, Hamburger Kunsthalle, Hamburg.

F v Uhde

Het opbouwen van het GOZ-archief

In het voorjaar van 1998 kregen we de kans om een grote collectie prentbriefkaarten van Zandvoort te digitaliseren.

Met deze collectie, de ruim 1200 prentbiefkaarten van mevrouw Kraan-Meeth, werd de basis gelegd voor ons eerste archief .

Het leek mij interessant om, vanuit mijn functie als archivaris, een blik achter de schermen (en in het archief) te geven. En daarmee inzicht in een deel van ons Genootschap, dat tot nu toe achter gesloten deuren is gebleven.

Wij hebben een **viertal archieven** *opgebouwd met daarin een groot aantal verschillende collecties.*

Ik zal ze stuk voor stuk beschrijven.

Het digitale archief

In het digitale archief bevinden zich ruim 15.000 scans van prentbriefkaarten, foto's, tekeningen/plattegronden maar ook van dia's, negatieven en glasplaten.
Van deze originelen zijn hoogwaardige scans (voor kenners Tiff-bestanden) gemaakt in een maximale kwaliteit waarmee wij (in de toekomst) voldoende mogelijkheden hebben voor verschillende publicaties. Ons "Straatnamenboek van Zandvoort" is daarvan een mooi voorbeeld. Zonder deze scankwaliteit hadden we nooit over zulke illustraties kunnen beschikken. Ik heb dit altijd als een belangrijk doel gezien: niet alleen de geschiedenis van Zandvoort (in beeld) opslaan en bewaren voor ons nageslacht, maar ook goede beeldkwaliteit kunnen leveren als dat nodig mocht zijn.
Omdat deze scans veel computeropslagruimte vragen bestaat dit archief uit 81 cd's en 24 dvd's. Maar de grote hoeveelheid beelden moet natuurlijk ook nog beheerd worden. Daarvoor maken we gebruik van een archiefprogramma (Canto Cumulus) dat het mogelijk maakt om middels een groot aantal indexen (mappen) elk beeld zijn plek te geven. Dit is een visueel programma waarmee je via kleine fotootjes (thumbnails) foto's kunt herkennen en terugvinden. De werking is eenvoudig: (zie fig. 1) elk onderwerp heeft een eigen map. Bijvoorbeeld de map "Straten". Hierin zijn alle straten vertegenwoordigd met een eigen map, bijvoorbeeld "Brederodestraat". Elk beeld dat wij binnen krijgen dat iets met "Brederodestraat" te maken heeft gaat in deze map. Maar als het gaat om (bijvoorbeeld) de kerk in de Brederodestraat dan gaat deze foto ook in de map "Kerken". Zo kan een beeld op verschillende manieren gevonden worden, waarbij een verwijzing aangeeft op welke dvd dit beeld voorkomt. Om een indruk te geven van de inhoud van dit archief, er zitten 839 scans in van de collectie De Heer (o.a. met de hand ingekleurde foto's gemaakt door de oud-Gemeente-archivaris).Van de familie Bakels zijn er ruim 635 beelden opgenomen en fotograaf Jan Smit is met 530 beelden vertegenwoordigd.
Maar er zijn ook 1620 afbeeldingen die iets met strand & zee te maken hebben !

De originele foto's

Ons volgende archief bestaat uit originele foto's, prentbriefkaarten, negatieven, dia's en glasplaten, maar er zitten ook hele fotoalbums en plakboeken in. Deze zijn meestal door schenkingen in ons bezit gekomen. In principe is het zo, dat alles uiteindelijk gedigitaliseerd wordt en dus ook in het digitale archief wordt opgenomen. Maar het blijft noodzakelijk om deze originelen goed en veilig te archiveren en te indexeren.
Een aantal voorbeelden van collecties zijn:
Al dit materiaal is geregistreerd en gecatalogiseerd middels een Excel-spreadsheet waarin al ongeveer 850 archiefnummers zijn opgenomen.(zie fig.2).We zullen de komende tijd nog druk bezig zijn om al dit materiaal te digitaliseren. Dit kost veel tijd en het is technisch nog niet altijd even goed mogelijk. Maar we zijn ervan overtuigd, dat dit de enige weg is om het goed toegankelijk te maken.

- *foto's en negatieven van fotograaf Andre Lieberom (ruim 1400 kleinbeeld films)*
- *zeven ordners uit het privé archief van Arend Bos over het verzet in de Tweede Wereldoorlog*
- *twaalf fotoalbums over Carnaval in Zandvoort vanaf 1969*
- *veel oud filmmateriaal over Zandvoort*

Het filmarchief

Ik sprak hierboven al even over oud filmmateriaal van Zandvoort en hiermee komen we dan bij ons filmarchief. De verwerking van oud filmmateriaal is volledig in handen van Cor Draijer die met de allerlaatste technieken heel veel oude films weet te digitaliseren. We staan nog steeds verbaasd over de grote hoeveelheid filmmateriaal die steeds weer opduikt. Cor heeft op dit moment 8 dvd's gemaakt , maar het is duidelijk dat er nog heel veel bij komen. De Genootschapsavonden zullen voorlopig goed gevuld kunnen worden!

Als laatste komen we bij het data- of naslagarchief. Hierin bevindt zich informatie die bestaat uit tekst i.p.v. foto of film. Wij komen namelijk ook veel verslagen en correspondentie tegen, die we willen bewaren. Onze eigengemaakte naslagwerken komen hier ook terecht.

Een aantal voorbeelden:
- *de Zandvoortse telefoonboeken van 1901-1950*
- *verschillende adresboeken en jaarboeken*
- *een oud kasboek van de Fa. Bakels uit 1884*
- *het rapport van de Opperbrandmeester van de brand in Palais d'Eté (4 augustus 1921)*

En zo zijn er nog vele voorbeelden te noemen. Voor de goede toegankelijkheid is dit archief ook volledig digitaal.

Na inmiddels acht jaar van opbouwen ontstaat er zo langzamerhand een grote verzameling van informatie over Zandvoort. Het leuke is dat deze heel divers is: van foto via tekst naar film en van 1800 tot heden. En het is ook nooit af; er komt dagelijks nieuw materiaal binnen.
We zullen de komende acht jaar meer verzamelen dan we de laatste acht jaar gedaan hebben.
En dat natuurlijk mede dankzij de goede hulp van (o.a.) lezers van De Klink en onze eigen leden. Ik wil u dan ook oproepen om hier vooral mee door te gaan en ons te blijven voorzien van leuke foto's en mooie oude films. Wij zullen er alles aan doen om dit in goede banen te leiden en op een verantwoorde manier de informatie voor de toekomst veilig te stellen.
Een volgende keer zal ik wat nader ingaan op het scannen van foto's en dia's.
Tot die tijd kunt u met vragen en/of opmerkingen altijd bij mij terecht.

Martin Kiefer
Archivaris Genootschap "Oud Zandvoort"
(archivaris@oudzandvoort.nl)

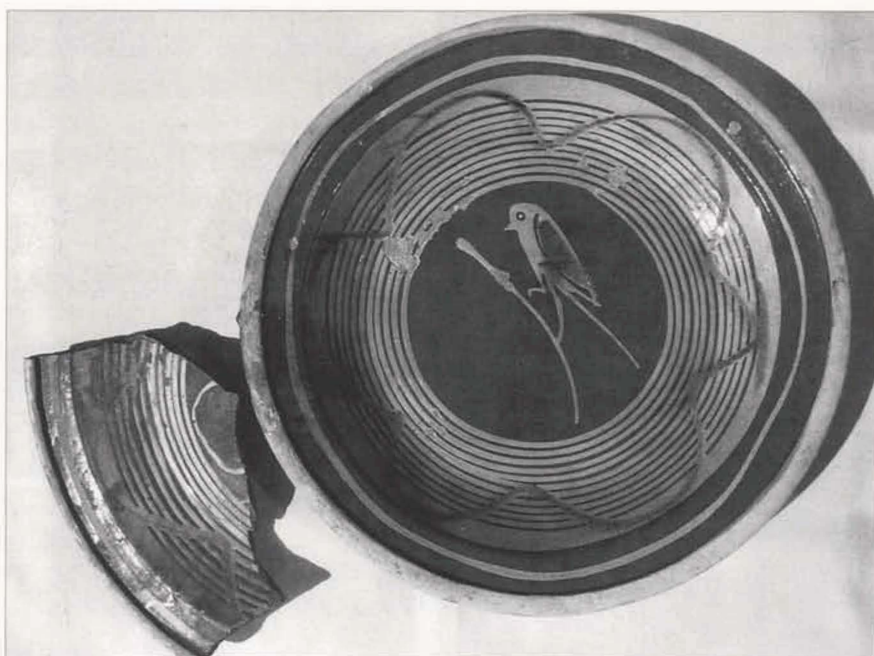

De Brederodestraat van voor de oorlog.

Zandvoorts aardewerk *(1)*

Wat doe je als je in de bouw een mooie aardewerkscherf vindt?
Niet zomaar een, maar een van een bord met een diameter van 35 cm in mooie kleuren.
Bij de bouwkundestudie aan de Technische Hogeschool Delft leerde je wel alles over funderen, maar er werd niets verteld over bodemvondsten/archeologie. Terwijl de bodem het oudste archief is. De genoemde scherf was afkomstig van een Nederrijns aardewerkbord, dat destijds veelvuldig in het huishouden gebruikt werd als opdienbord.

Het afgebeelde Nederrijns bord is afkomstig uit Katwijk aan Zee en in stukken gevonden bij de restauratie van de boerderij van Verdoes, een gebouw met 25 kamers aan de Louwestraat (nr.10).
Het bord is gerestaureerd door Sjek Venhuis uit Nieuw-Vennep, die mij na de restauratie een foto stuurde van een zelfde bord met het jaartal **1716**.

1

2

3

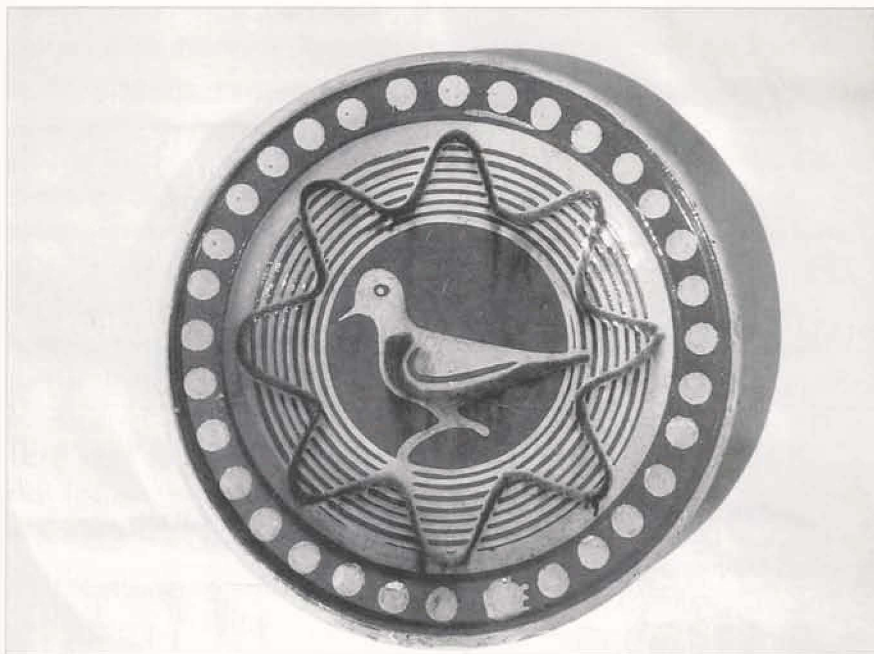
4

Regelmatig vond ik ook bruine aardewerkscherven met gaten erin. Na vele jaren zoeken kwam er een gaaf object in mijn bezit, een gaten-pleteel ("gatepetiel" in het Zandvoorts) van ca **1720**.
Het is een stenen vergiet met in de rand een rond stempel met BOZ + drie sterren, een Bergen Op Zooms pottenbakkerskenmerk.

Bij graafwerkzaamheden ten tijde van de restauratie van het Achterom (de smederij van Dorsman) vond een medewerker van mij 30% van een bord met ronde noppen. Na enig speurwerk kwam er een gaaf exemplaar in mijn bezit. En aan de hand van de catalogus met afbeeldingen en jaartallen, uitgegeven in 1991 door Museum Boymans van Beuningen in Rotterdam, bleek het bord gedateerd te zijn **1698**, vermoedelijk het oudste Zandvoorts aardewerkbord.

Tenslotte zij opgemerkt, dat er in Zandvoort naast aardewerk ook steengoed met gesinterde klei erin, Delfts aardewerk, groen aardewerk en resten van porseleinen kopjes gevonden zijn, waarover een volgende keer meer.

ir. Chris Wagenaar (architect)

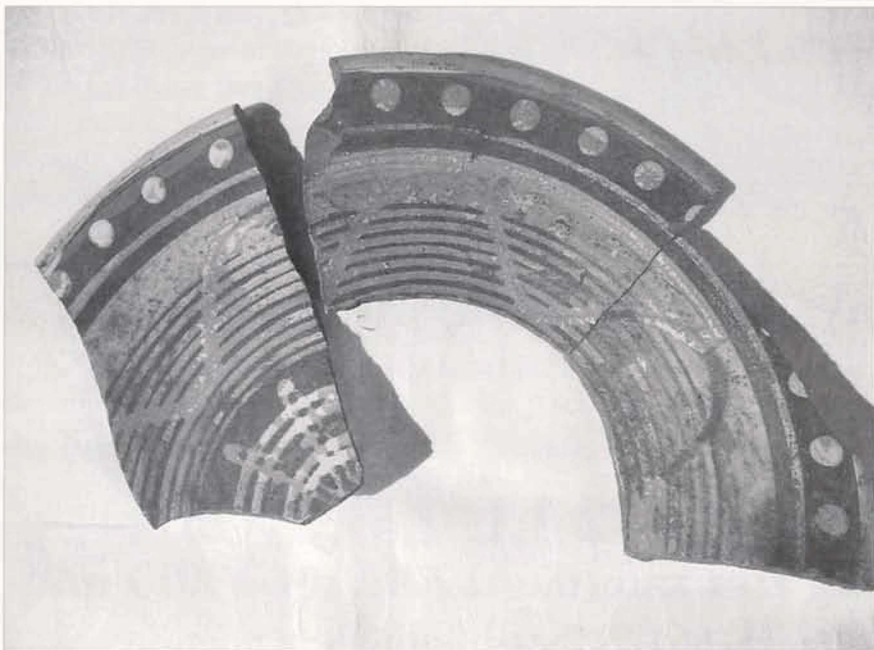

5

6

7

1. *bord en scherf Nederrijns*
2. *bord Nederrijns van 1716 (foto van Sjek Venhuis)*
3. *scherven gatenpleteel*
4. *gatenpleteel met de letters BOZ (rechts van het midden op de rand) van ca 1720*
5. *noppenbord*
6. *noppenbord van 1698 uit de catalogus van het Museum Boymans van Beuningen in Rotterdam*
7. *scherven van een bord met ronde noppen*

Uit de school geklapt

We blijven dit kwartaal nog even bij de Zandvoortse scholen. Want enkele weken geleden liet iemand mij een foto zien van de Plesmanschool. Ten eerste: heel bijzonder omdat alle leerlingen van de school er op staan; ten tweede: deze school heeft maar veertig jaar bestaan (de Julianaschool 53 jaar) en ten derde: met hulp van iemand met een ijzeren geheugen hebben we bijna alle namen. Tevens is het opmerkelijk dat de openbare lagere school dit keer niet vernoemd is naar iemand uit het nationale verzet maar naar een persoon die door zijn grote verdiensten voor het vaderland een nationale figuur is geworden. De school in plan Noord werd vernoemd naar "Albert Plesman", president-directeur van de KLM, "een persoon met bijzondere kwaliteiten van karakter, geest en verstand" zoals dat in die tijd zo mooi in de kranten werd verwoord.

Veertig jaar

Na de oorlog was er een dringend gebrek aan een school in plan Noord. In de nieuwe wijken over de spoorbomen vestigden zich jonge gezinnen en buiten de bestaande Karel Doormanschool was er vraag naar een nieuwe openbare basisschool. In 1954 (de tijd van de *babyboom*) werd er een nieuwe school gebouwd in de A.J. van der Moolenstraat. Op 29 januari werd de Dr. Albert Plesmanschool officieel geopend door burgemeester Mr. H.M. van Fenema in het bijzijn van de 11-jarige Kees en 7-jarige Wim, zonen van de heer P. Aay, opzichter van publieke werken.

Het gebouw was een modelschool en bestond uit zes klassen met een voorname entree en een ruime speelplaats; er was geen gymnastieklokaal. Wanneer de schoolarts op bezoek kwam werd het kamertje van de hoofdonderwijzer gebruikt. Vanaf het begin tot aan zijn vervroegd pensioen in 1976 was de heer Ramkema hoofd van de school. Namen van leerkrachten die er in die veertig jaar hebben gewerkt zijn (van het eerste uur): C. Briejer, C.H. Klein en J. den Houten, maar ook de juffen Giltay, Blom, Schram, Van de Schaaf, Grimberg en de meesters Terwee, Van Elk en De Jong (gymnastiek). Wellicht zijn er namen die ik vergeten ben, dat hoor ik dan wel. Door het dalende aantal leerlingen viel de deur van de Plesmanschool in 1994 met een klap dicht. Er kwam een fusie met de Van Heuven Goedhartschool en de twee scholen gingen onder de naam De Duinroos verder. Het modelgebouw Dr. A. Plesmanschool werd afgebroken en op die plaats werd een nieuwe wijk gebouwd, "Park Duijnwijk". Het veertigjarige bestaan heeft de schoolleiding nog wel gevierd met een reünie. Het was een gezellige school waar menig Zandvoorter met plezier op terugkijkt, zo verzekerde mij degene, die mij haar foto te leen gaf. Een unieke foto uit 1958 waar alle leerlingen gezamenlijk op staan. Zouden er ook huwelijken tot stand zijn gekomen, is mijn vraag. Zo te zien minstens twee! Maar misschien weet u er meer? Ik hoor het graag van u.

Nel Kerkman

De foto is waarschijnlijk genomen in 1958.

Bovenste rij van links naar rechts.
Adri Paap, ? van Koningsbruggen, Jansje Schuiten, Anneke van Breukelen, Sonja Bakker, ? Weda, Benneke Weinands, Corrie van Vliet, Marja Troost, Anja Reybroek, Els van Soolingen, Elly Driehuizen, ? van Duijn, Kitty ?, Ilona Keur, Sonja Bos, ? Bol, ?, ?, ?, Huig Paap, Jan van Duijn, Jan Menks.

2e rij: ?, Kees Schuiten, Pieter Keesman, Carla Koper, Harrie Terpstra, Evert Bol, Gerard Ramkema, Tonny Drommel, Joke Molenaar, Dolf Zuidema, Arie de la Court, Meester Ramkema, Margriet Halderman, Coby de la Court, Jan Molenaar, Henk Paap, Tineke Kunkeler, Ranghild de Muinck, Wim Aay, Inge ?, Annie van Duivenboden, ?, Jaap Kerkman, Meester Briejer, Dick ?, ? Schuiten, Jobje de Jong, Tom Loos, ?, Henk van Gogh, Evert Koper, Jan Koper.

Alle klassen op de foto voor de entree van de Dr. Albert Plesmanschool.
De voor- en achternamen die onbekend zijn, zijn met een ? ingevuld.

3e rij: Juffrouw Giltay, Juffrouw Klein, Juffrouw Blom, Bart Schrader, ?, Kees Loos, Jan Pel, ?, Rietje ?, Corrie Schuiten, Bella Schaap, Hertel Spruijt, Petra Bakker, Roelof Garellis, Ed Spruijt, Jan Koper, Ferry Kroese, Paul van de Kruk, ? Troost, Ineke Koper, ?, Patricia?.

4e rij: Robbie ?, ?, ? Giltay, ? Dense, Sjonnie Strengholt, Carla van der Kruk, Henk Kuvener, Ineke Densen, ?, ?, ?, Theo van Koningsbruggen, ? Giltay, Gijs Molanus, Joke Draijer, ?, Leny Bol, Sietske Molenaar, Ansje ?, T om Looijer,? Sluisdam,?, ? van Duijn, ?, Dick Drommel,?, ?, ? van Moolenaar, ? van Maas, ? Driehuizen, Michiel Drommel, ?, Atie Terol, ?, ?, ? Loos, Filip Halderman, Fenny van Loon.

5e rij: Ronnie Sperling, Lenie Slagveld, Henk van Koningsbruggen, Martin van Duijn, Erik van Koningsveld, Kees Diependaal, Tineke Reedekker, ?, Adri Paap, Herman Minden, Wim Paap, ? Sperling, ? Mans, Eddie Kransen, Ellie van der Steen, Wanda Schermer, Margreet Pel, Jannie Koper, Hilde Molenaar, Rikkie Drommel, Petra Looijer, Jenny Lavertu, Roelie van der Werff, Pitty Vink, Carla Sierraad, Leendert Molenaar, Yvonne Sluisdam, ? Loos, Kees Koper, Joke de Muinck.

6e rij: Anneke Visser, ?, ? Bol, Marianne Kraayenoord, Margriet Termaat, Astrid Roos, Hans Drommel, Yvonne Draijer, Kees Schaap, Corrie Molenaar, ?, Anneke Pellerin, Gerda Blaauw, ? van Schuiten, ?, Jannet van Noord, ? van Duijn, ? Vink, Alie van Breukelen, ? van Duijn, ?,?,?, Hennie Keur, ? Bos, ?, ?.

Liggende rij: ?, ? Verboom, ?, Klaas Paap, Ruud Kok, Siebrand Drommel, ? de la Court, Robbie Molenaar, ? Zuidam.

Najaar 1917 *uit: Op de Hoogte*

"Wat in één decennium is verrezen op Zandvoort, grenst eenvoudigweg aan het ongelooflijke. Niet zelden verlaat men aan het einde van een seizoen de badplaats, na er een prettige zomer te hebben doorgebracht in een huisje, van waar je uit alle vensters de ongerepte duinen kan zien, om bij het volgend voorjaar een compleet nieuwe straat terug te vinden, terwijl aan de overkant de gehele entourage reeds verkocht is of in erfpacht uitgegeven.
Nauwelijks is de noordzijde van de nederzetting aan zee volgebouwd, zodat de bewoners zich vol schrik afvragen hoe zij hun huisje de volgende keer verhuurd krijgen, of daar begint men in het zuiden dubbel zo hard te bouwen en naar de landzijde niet veel minder.
De meest voor de hand liggende reden van deze opvoering is voorzeker gelegen in een doktersadvies.

Onze medici blijken er namelijk steeds meer toe te komen hun patiënten naar buiten te sturen en dan vooral naar de zeekust. Het is een genot om te zien hoe de bleekneuzen, meestal stadskinderen, dikwijls in korte tijd opknappen. De frisse reine zeelucht en het verblijf op de gezonde droge zandbodem heeft al heel wat - zelfs chronische – patiëntjes, lijdend aan allerlei slopende ziekten, verlichting gebracht en genezing.
Nevens hen, welke om gezondheidsredenen de badplaats bezoeken, komt ook een aantal gezinnen, waarvan de ouders zo verstandig zijn in te zien, dat het element voor de a.s. "Spes-Patria, vanaf het ogenblik dat ze een schepje konden vasthouden, tot de tijd dat de ringen werden gewisseld", of daaromtrent, uitsluitend is gelegen langs de smalle strook strand en duin, of zoal niet in het water zelve. Een kindertijd zonder het heerlijke morsen met water en het eindeloze zandscheppen is nu eenmaal iets abnormaals, iets onvolledigs, zelfs een korte vakantie in de badplaats doorgebracht, wordt tot op verre leeftijd als het prettigste uit de jeugd als herinnering bewaard.

Het bezoek aan de badplaats zal zich nog uitbreiden als de verbindingen daarheen goedkoper worden; Zandvoort is wat dat betreft slecht bedeeld. Wel is er een geregeld onderhouden dienst per spoor of tram, doch vooral in deze beide diensten is de passagier wat de prijzen betreft geheel aan de willekeur van de twee betrokken maatschappijen overgeleverd. Dit is jammer, want de dagjesmensen blijken hoe langer hoe meer de bekoring die uitgaat van zee en strand te waarderen.
Op zon- en feestdagen komen gehele families deze weg afleggen, beladen met de nodige mondvoorraad, voor een middag aan het strand in de zon en ze keren tegen de avond oververmoeid naar hun huizen terug. Verder wordt op mooie zondagen de badplaats bestormd door de fietsrijders en massa's automobielen. Met elkaar geven zij een "stoffage" langs de wegen. In de café's, lunchrooms en restaurants kan men uren met plezier daar naar zitten kijken.

Een bijzondere aantrekkelijkheid voor de stedeling, welke tijdelijk op de Badplaats vertoeft is het leren kennen van de dorpsbevolking. Wel krimpt het aantal, doch zo een enkele nog echte oerhollandse vissersman of -vrouw vindt men nog wel. Ze zijn niet makkelijk aan het praten te krijgen, maar heb je eenmaal het vertrouwen gewonnen, dan lukt het wel. Daar gaat het verhaal van de familie Groen, bijgenaamd Jan Klaessen, uit de tijd dat hij baes was op de Redboot.

"Oude Jan was bij menige stormnacht de schepelingen van gestrande schepen te hulp gekomen. Zijn vrouw zat elke keer in doodsangst wanneer de boot moest worden uitgezet en had haar man afgedwongen dat hij de gevaarlijke post vaarwel zou zeggen. Jan beloofde dat aan zijn vrouw. Nu moest een andere schipper de Redboot maar overnemen. Bij de eerstvolgende maal dat er een schip bij stormweer voor de kust vastliep, zat Jan te popelen in zijn huisje om er op af te gaan. De buren kwamen zeggen dat de schepelingen al in de masten waren geklommen en om hulp seinden. Jan bleef stil bij de kachel zitten, somber in zichzelf gekeerd. Zijn vrouw loopt zenuwachtig af en aan; zo vreemd is het haar, dat haar man zo stil blijft zitten nu eenieder in actie komt om te helpen.
"Jan", vraagt ze eindelijk, "zou jij toch maar niet meegaan en de boot uitbrengen?" De schipper mompelt wat over de gemaakte belofte, maar zijn vrouw houdt het niet langer uit. Ze vliegt naar de zolder, grijpt het oliepak, de laarzen en de zuidwester, smijt alles naar beneden en roept: "Jan, doe wat God je ingeeft en wat je mij beloofd hebt, dat weet ik niet meer!". En Jan ging.
Hij haalde de mensen van die schuit en nog vele malen nadien".

De opkomst van Zandvoort als Badplaats is volgens de oud-Zandvoorters vooral te danken aan de heer Kaufmann, een Duitser, die het voormalige "Hotel d'Orange" heeft opgericht. Hij was de man die aangaf waar het eindstation van de H.IJ.S.M. moest komen, namelijk op de plaats van het tegenwoordige NS-station. Daar heeft men toen niet naar willen luisteren en een andere plek gekozen. Gunstiger van ligging koos zich de elektrische tram voor haar eindpunt. Zandvoort heeft

nu haar trammetje. Zijn eenmaal al de voorgenomen verbeteringen aangebracht, dan wordt het trammetje nog populairder. Het idee van een directe verbinding vanuit het centrum van Amsterdam naar het strand moet een succes worden. Duidelijk tekent zich in de uitbreiding van Zandvoort de voorkeur af van de tegenwoordige bewoners niet meer zo direct aan zee te willen wonen. De Zandvoortse tol, tot voor enkele jaren eenzaam te midden van een tiental huisjes, ziet nu rondom zich een hele villawijk verrijzen. Bedriegen de voortekenen niet, dan zal Zandvoort zich uitbreiden tot aan Bentveld.

Iets bijzonders in een gemeente als Zandvoort is de eigenaardigheid dat er geen kookgas te verkrijgen is, wat een ware crime is voor de stadse huismoeders, die er tijdelijk 's zomers vertoeven. Wel beschikte men voor jaren over een eigen gasfabriekje, doch dat is zomaar opgedoekt.

Naast een onmiskenbaar streven de Badplaats zo modern mogelijk te doen zijn, met o.a. het mooie Raadhuis, bewaart men er tevens de oude tradities.

Daar is b.v. een omroeper. Met iets martiaals in zijn houding verschijnt hij bijna dagelijks op bepaalde hoeken van de straten, vraagt de publieke aandacht door bekkenslagen en vertelt dan met luiden stem allerlei bijzonderheden namens de "Burregemeester en Wethouers". Hij valt daarbij wel eens uit zijn rol. Zo moest hij aankondigen wat verloren was geraakt: "Een gouwene armband met echte paerelen en 'n dito ring, met een grote diamant d'r in". Floor Molenaar, de omroeper, kon zich toen niet onthouden om aan het eind van zijn relaas op dezelfde dreun er aan toe te voegen het in de lucht zittende modewoord: " had je ze maar".

Dat je ook in de wintertijd gezellig kan wonen in Zandvoort gaat meestal het begrip van de stedeling te boven. Hoe verschrikkelijk moet het wel niet wezen als het strand leeg is, de huizen dichtgespijkerd en dan de stormachtige winden. De Zandvoorter noemt dat laconiek "een briessie". Het beste en enig afdoende antwoord hierop moet zijn: kom, en zie zelf".

J.W.G. van Riemsdijk
publicatie uit 1917

Voetbalfoto met vragen

Ondanks dat niet alle gegevens bekend zijn, heeft de opname een hoog Zandvoortgehalte. Graag uw aanvullingen zoals vereniging, waar en wanneer genomen en namen onbekende spelers. Deze opname is door Henk Schut ingestuurd.

Voorste rij, van links naar rechts: Henk Schut, onbekend, Siem Houtkamp, Jan Water, Jaap Keesman en Gerard Paap. Achterste rij, van links naar rechts: de scheidsrechter, onbekend, Jan Schaap, onbekend, Henk de Jong, onbekend, Jan Keur en Willem Paap.

Stationsplein Het Stationsplein in de 50-er jaren van de vorige eeuw. Aan de linkerzijde het bekende Hotel "Trianon", waarin tevens een bar-dancing gevestigd was, onder leiding van de heer A. Neefs. Nadien kwam hier bar-dancing "Caramella", waar o.a. de bekende artiest Bueno de Mesquita optrad. Boven "Trianon" zijn Chinese karakters aangebracht; mogelijk heeft hier een restaurant gezeten. Naast de woonhuizen

aan de rechterzijde was het sigarenwinkeltje "Surabaya"en nog verder naar rechts een broodjeszaak waarvan ik de naam niet weet. Tenslotte het markante kinderhuis "Groot Kijkduin" (voorheen pension "Zeerust") met aan de achterzijde de ommuurde speelplaats. Mocht er meer bekend zijn van personen of gebouwen uit die periode, dan verneemt het GOZ dit graag van u.

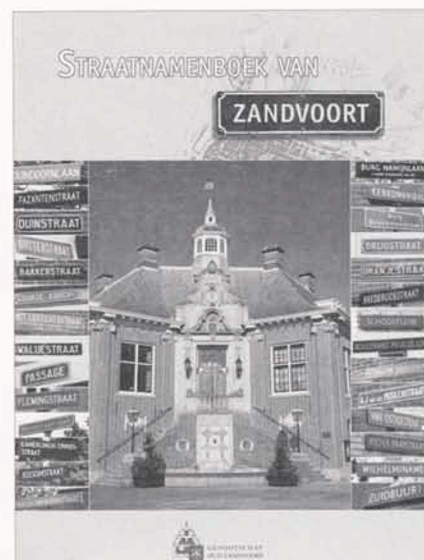
Op zoek naar ... een mooi geschenk

Straatnamenboek van Zandvoort

In het najaar van 2005 is aan onze burgemeester het Straatnamenboek van Zandvoort overhandigd. Er is door het Genootschap "Oud Zandvoort" zeven jaar aan gewerkt! Van dit mooi uitgevoerde, rijk geïllustreerde boek zijn 1500 exemplaren gedrukt. Er zijn momenteel ruim 1100 exemplaren verkocht, dus maximaal zijn er nog 400 exemplaren beschikbaar.

In het kloeke lees- en naslagwerk wordt uitgebreid op de ontstaansgeschiedenis van Zandvoort ingegaan. De eerste paragraaf schetst op toegankelijke wijze de groei van wat nederzettingen aan zee tot het dorp ten tijde van eind negentiende eeuw. Vervolgens komen uitgebreid alle straten met hun historische achtergrond en naamgeving aan bod. Ook de paragraaf van vervallen straatnamen geeft een goed inkijkje in de tijd van toen.

Als u zo rond de feestdagen zit met de beginregel "Sint weet niet wat hij moet schenken ...", dan bedient het Straatnamenboek u op uw wenken!
Dit boek is een aanbevelenswaardige suggestie voor de komende feestdagen of voor een verjaring. Het is een blijvend geschenk. Niet uitstellen, want er komt geen 2e

druk. Op is op. Pas over vele jaren zult u het dan op een boekenmarkt kunnen bemachtigen of door vererving in uw bezit kunnen krijgen.

De volgende leden heten wij van harte welkom:

Alberts Fam. J.	Prins Constantijnlaan 4	1171	LH	Badhoevedorp
Algra Dhr. D.	Zandvoortselaan 343	2116	EN	Bentveld
Alvenaar B.O.R.	Kostverlorenstraat 48	2042	PH	Zandvoort
Ariesen Dhr. T.	Noorderduinweg 46	2041	CA	Zandvoort
Bartling Fam.	Lorentzstraat 32	2041	SB	Zandvoort
Berentsen J.S.	Karel Doormanstraat 8/8	2041	HE	Zandvoort
Broeke Fam. N. ten	Emmaweg 21	2042	NT	Zandvoort
Delft Dhr. P.P.	Dr. C.A. Gerkestraat 125	2042	ER	Zandvoort
Goezinne Dhr. J.	Kromboomsveld 63	2041	GK	Zandvoort
Goolen CC. van	Stationsplein 15/15	2041	AA	Zandvoort
Harteveld Dhr. J.	Cath. van Renesstraat 11	2041	BJ	Zandvoort
Harteveld Dhr. J.	Cort v.d. Lindenstraat 30	2042	CB	Zandvoort
Heisterkamp L.	Leeuwerikenstraat 16,1hg	2042	CS	Zandvoort
Hendrikse Dhr. H.E.	Berkenhof 30	2105	MH	Heemstede
Hoekstra P.	Graaf Janlaan 12	2114	DH	Vogelenzang
Keur Dhr. F.J.	Keesomstraat 389	2041	XP	Zandvoort
Koning Dhr. J.	De Ruyterstraat 92	2041	HN	Zandvoort
Kooij A.P.	Boul. Paulus Loot 89	2042	AG	Zandvoort
Kuhl-ter Wolbeek Mevr. S.	Waddenstraat 297	2036	LH	Haarlem
Meer-Tjakkes Mevr. A.M. v/d	Postbus 346	2040	AH	Zandvoort
Nes J. van	Lorentzstraat 280	2041	SM	Zandvoort
Rijnders Dhr. G.J.	Koningstraat 95	2042	VH	Zandvoort
Schotanus Dhr. C.	Burg. v. Alphenstraat 61/20	2041	KG	Zandvoort
Sigune	Oosterparkstraat 33a	2042	AP	Zandvoort
Teeseling Mevr. W. van	Brederodestraat 36	2042	BG	Zandvoort
Vlugt Dhr. D.	Toendrameer 77	3994	JC	Houten
Wetering Fam. H. en G. v/d	Diaconiehuisstraat 28	2042	VM	Zandvoort
Wolf Mevr. A. de	Opheusdenhof 7	1106	TN	Amsterdam